LV

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EIROPAS CENTRĀLĀS BANKAS ATZINUMS

(2005. gada 14. jūnijs)

pēc Latvijas Bankas lūguma par likumprojektu, ar ko groza likumu "Par Latvijas Banku"

(CON/2005/20)

1. Eiropas Centrālā banka (ECB) 2005. gada 27. aprīlī ir saņēmusi Latvijas Bankas lūgumu sniegt atzinumu par likumprojektu, ar ko groza likumu "Par Latvijas Banku" (turpmāk tekstā - "likumprojekts"). Latvijas Banka ECB atzinumu lūgusi pirms likumprojekta iesniegšanas Latvijas Finanšu ministrijā.

2. ECB kompetence sniegt atzinumu pamatojas uz Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 105. panta 4. punktu un Padomes 1998. gada 29. jūnija Lēmuma 98/415/EK par valstu iestāžu apspriešanos ar Eiropas Centrālo banku par tiesību aktu projektiem[1] 2. panta 1. punkta trešo ievilkumu, jo likumprojekts attiecas uz valsts centrālo banku. ECB Padome šo atzinumu ir pieņēmusi saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas reglamenta 17.5. panta pirmo teikumu.

3. ECB saprot, ka likumprojekta galvenais mērķis ir nodrošināt likuma "Par Latvijas Banku" atbilstību Līgumam un Eiropas Centrālo banku sistēmas un Eiropas Centrālās bankas Statūtiem. Likumprojektā ir seši panti, kas galvenokārt attiecas uz jautājumiem, kuri ietverti ECB 2004. gada Konverģences ziņojumā, proti, Latvijas Bankas cenu stabilitātes pamatmērķis, tās tiesības atvērt kontus Eiropas Centrālo banku sistēmas (ECBS) dalībniekiem un Latvijas Bankas kredītoperāciju adekvāta nodrošinājuma nepieciešamība. Likumprojektā ietvertas arī divas tehniska rakstura normas, kas saskaņo likumu "Par Latvijas Banku" ar citiem, jaunākiem Latvijas tiesību aktiem.

4. ECB atzīmē, ka likumprojekts, kas stāsies spēkā nekavējoties pēc tā pieņemšanas Latvijas parlamentā, attiecas uz jautājumiem, kuri prasa tūlītēju risinājumu, ņemot vērā Latvijas Bankas dalību ECBS, kā arī uz jautājumiem, kuru risinājums būs vajadzīgs, lai nodrošinātu atbilstību Kopienas tiesībām, Latvijai ieviešot euro un Latvijas Bankai pilnībā integrējoties Eurosistēmā. Attiecībā uz pēdējo minēto ECB ir zināms, ka tiek gatavoti turpmāki likuma "Par Latvijas Banku" grozījumi, kas aptvers tos atlikušos jautājumus, uz kuriem neattiecas šis likumprojekts.

5. Saskaņā ar pašreizējo likuma "Par Latvijas Banku" 3. pantu Latvijas Bankas galvenais mērķis ir, īstenojot naudas politiku, regulēt naudas daudzumu apgrozībā, lai saglabātu cenu stabilitāti Latvijas valstī. Kā norādīts ECB 2004. gada Konverģences ziņojumā, šo noteikumu nepieciešams pielāgot, lai tas pilnībā atbilstu Līgumam un Statūtiem. Saskaņā ar likumprojektu Latvijas Bankas galvenais

---

1 OV L 189, 3.7.1998, 42. lpp.

mērķis ir saglabāt cenu stabilitāti. ECB atzinīgi novērtē šo pielāgojumu, kas Latvijas Bankai ļaus ievērot funkcionālās neatkarības kritēriju saistībā ar ECBS galveno mērķi - cenu stabilitātes saglabāšanu.

6. ECB atzīmē, ka neraugoties uz likumprojekta mērķi nodrošināt likuma "Par Latvijas Banku" atbilstību Līgumam un Statūtiem, likumprojektā nav ietverts Latvijas Bankas padomes (turpmāk tekstā - "padome") locekļu personiskās neatkarības jautājums. Likuma "Par Latvijas Banku" 22. pantā pašlaik noteiktie prezidenta, prezidenta vietnieka un citu padomes locekļu atbrīvošanas no amata pamatojumi ir šādi: 1) viņu iesniegums par atkāpšanos no amata, 2) spēkā stājies tiesas spriedums, ar kuru Latvijas Bankas prezidents, viņa vietnieks vai padomes loceklis notiesāts par tīša nozieguma izdarīšanu, 3) Latvijas Bankas prezidents, viņa vietnieks vai padomes loceklis nepārtraukti vairāk nekā sešus mēnešus pēc kārtas slimības dēļ nevar pildīt savus amata pienākumus. Tiek atgādināts, ka ECB 2004. gada Konverģences ziņojumā secināts, ka likuma "Par Latvijas Banku" 22. pantā pašlaik noteiktajiem Latvijas Bankas prezidenta atbrīvošanas no amata pamatojumiem nepieciešama turpmāka pielāgošana, lai tie pilnībā atbilstu Statūtu 14.2. pantam. Tādēļ ECB iesaka šo jautājumu ietvert likumprojektā.

7. Likuma "Par Latvijas Banku" 12. pants pašlaik nosaka, ka Latvijas Banka drīkst atvērt kontus vienīgi Latvijas valdībai, ārvalstu bankām, starptautiskajām valūtas, finanšu un kredīta organizācijām, Latvijas bankām un citām kredītiestādēm. Tādēļ, kā tas norādīts ECB 2004. gada Konverģences ziņojumā, Latvijas Bankas tiesības atvērt kontus kredītiestādēm jāpaplašina, lai tās atbilstu Statūtu 17. pantam. Likums "Par Latvijas Banku" jebkurā gadījumā nedrīkst ierobežot Latvijas Bankas tiesības atvērt kontus ECBS/Eurosistēmas dalībniekiem. Tādēļ ECB atzinīgi novērtē ierosināto likuma "Par Latvijas Banku" 12. panta formulējumu tiktāl, ciktāl tas ir mazāk ierobežojošs kā pašreizējie likuma noteikumi. ECB tomēr atzīmē, ka ierosinātais formulējums joprojām nedaudz ierobežo Statūtu 17. pantā prasīto, kas nosaka, ka lai veiktu operācijas, ECB un nacionālās centrālās bankas (NCB) var atvērt kontus kredītiestādēm, valsts iestādēm un citiem tirgus dalībniekiem, kā arī pieņemt aktīvus, to skaitā iegrāmatotus vērtspapīrus, kā nodrošinājumu. Šobrīd ierosinātais likuma 12. panta formulējums paredz Latvijas Bankai tiesības atvērt kontus vienīgi Latvijas valdībai, kredītiestādēm, starptautiskajām organizācijām un "citām institūcijām". Tas pietiekami skaidri nenorāda uz ECBS dalībniekiem. Šajā sakarā jānorāda, ka NCB, kas ir ECBS dalībnieces, ir dibinātas dažādās juridiskās formās, uz kurām var attiekties vai neattiekties "institūcijas" jēdziens (dažas NCB nav viennozīmīgi publisko tiesību institūcijas, bet gan ir nodibinātas kā sabiedrības). Tādēļ, lai novērstu šaubas par to, vai likuma "Par Latvijas Banku" 12. pants attiecas uz ECBS dalībniekiem, ECB iesaka likumprojektā iekļaut uz tiem nepārprotamu atsauci. Turklāt, lai gan Statūtu 17. pants atsaucas uz citiem tirgus dalībniekiem, nav pilnībā skaidrs, vai uz šiem citiem tirgus dalībniekiem arī attieksies pašreizējais likumprojekta formulējums. Tādēļ, skaidrības nolūkā, ECB atzinīgi novērtētu tiešas norādes uz tirgus dalībniekiem iekļaušanu likumprojektā.

8. Likuma "Par Latvijas Banku" 36. pants nosaka, ka Latvijas Bankai ir tiesības piešķirt īstermiņa aizdevumus pret ķīlu tikai tām Latvijas bankām un citām kredītiestādēm, ārvalstu bankām, starptautiskajām valūtas, finanšu un kredīta iestādēm, kurām ir atvērts konts Latvijas Bankā. Savā 2004. gada Konverģences ziņojumā ECB norādīja, ka saskaņā ar Statūtu 18.1. panta otro ievilkumu likuma "Par Latvijas Banku" 36. pantam uz kredītoperācijām ar kredītiestādēm un citiem tirgus dalībniekiem jāattiecina adekvāts nodrošinājums. Tādēļ ECB atzinīgi novērtē ierosināto 36. panta formulējumu, kas paredz, ka Latvijas Bankai ir tiesības pret adekvātu nodrošinājumu veikt kreditēšanas operācijas ar kredītiestādēm un citiem tirgus dalībniekiem. Tomēr no projekta izstrādes viedokļa ECB atzīmē, ka, lai gan likumprojekts norāda tikai uz kredītoperācijām, Statūtu 18. pants norāda uz visu veidu atvērta tirgus operācijām. Lai gan ECB ir zināms Latvijas Bankas nolūks izstrādāt turpmākus grozījumus, kas, Latvijas Bankai pievienojoties Eurosistēmai, nodrošinās pilnīgu atbilstību Līgumam un Statūtiem, ECB šajā posmā atzinīgi novērtētu pilnīgāku likuma "Par Latvijas Banku" 36. un 37. panta teksta saskaņošanu ar attiecīgajiem Statūtu 18. panta noteikumiem, lai atspoguļotu Latvijas Bankas tiesības veikt dažādas atvērta tirgus operācijas gan likviditātes palielināšanas, gan samazināšanas mērķiem.

9. Šo atzinumu publicēs ECB interneta lapā.

Frankfurtē pie Mainas, 2005. gada 14. jūnijā.

[parakstīts]

ECB priekšsēdētājs

Jean-Claude TRICHET